

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1290/2005 og Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 for så vidt angår uddeling af fødevarer til de socialt dårligst stillede personer i Unionen

KOM(2011) 634 endelig — 2008/0183 (COD)

(2012/C 43/21)

Ordfører: **Yves SOMVILLE**

Rådet besluttede den 17. oktober 2011 under henvisning til artikel 43, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1290/2005 og Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 for så vidt angår uddeling af fødevarer til de socialt dårligst stillede personer i Unionen

KOM(2011) 634 endelig — 2008/0183 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 21. november 2011.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 476. plenarforsamling den 7.-8. december 2011, mødet den 8. december 2011, følgende udtalelse med 139 stemmer for, 1 imod og 5 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Udvalget hilser Kommissionens forslag velkommen. Det gælder navnlig udvidelsen af det foreslåede retsgrundlag for gennemførelsen af EU's fødevarerhjelpeprogram for de socialt dårligst stillede i 2012 og 2013. Dette program ville således sigte mod at opfylde målene for den fælles landsbrugspolitik, samtidig med at Unionens sociale samhørighed styrkes. Ændringen er desuden i tråd med Europa 2020-strategiens mål, hvilket gør den så meget desto mere betydningsfuld.

1.2 EØSU er enig i, at det er nødvendigt at fortsætte gennemførelsen af programmet, og at det i 2012 og 2013 fortsat bør finansieres via budgettet for den fælles landbrugspolitik, og det på et niveau, der svarer til det nuværende. Solidariteten med de socialt dårligst stillede grupper har altid været en værdi, Unionen har værnet om i sine forskellige politikker, og det bør også i fremtiden være tilfældet.

1.3 Efter EØSU's opfattelse er denne støtte ganske afgørende, idet antallet af borgere, som modtager bistand fra programmet, er støt stigende som følge af den økonomiske og finansielle krise.

1.4 Som repræsentant for civilsamfundet støtter EØSU dette forslag så meget desto mere, fordi gennemførelsen i medlemslandene varetages af en stor gruppe frivillige, medlemmer af humanitære organisationer, som ikke ville kunne forstå, hvis programmets disponible midler blev reduceret med 75 % fra 2011 til 2012, for ikke at tale om hvis programmet blev mere eller mindre udsløjet på grund af manglen på interventionslagre i 2013. Det er vigtigt, at dette program, der finansieres af EU-midler, giver Unionen et positivt image blandt de europæiske borgere.

1.5 I øvrigt glæder EØSU sig over, at Kommissionen har taget hensyn til nogle af henstillingerne i udvalgets tidligere udtalelse fra januar 2011⁽¹⁾. Det gælder bl.a. henstillingen om, at ordningen også i 2012 og 2013 bør finansieres 100 % af budgettet for den fælles landbrugspolitik, samt henstillingen om, at humanitære organisationer bør kunne få godtgjort visse administrative omkostninger, transportomkostninger og lageromkostninger.

1.6 EØSU bifalder, at medlemsstaterne får mulighed for at foretrække produkter med oprindelse i EU. På den måde bidrager ordningen ikke blot til at stabilisere det indre marked, men giver ligeledes størst mulig garanti for, at de leverede produkter lever op til de høje standarder, som er pålagt de europæiske producenter.

2. Baggrund

2.1 Som bekendt blev den gratis uddeling af fødevarer til de socialt dårligst stillede personer i Fællesskabet indført i 1986/87 i forbindelse med en særlig streng vinter. De fødevarer, som blev fordelt af de humanitære organisationer i de forskellige medlemsstater, stammede fra interventionslagrene.

2.2 Siden blev anvendelsen af interventionslagrene formaliseret, hvilket gjorde det muligt at arbejde hen imod to mål, nemlig dels at hjælpe de dårligst stillede i Unionen og samtidig bidrage til at skabe en vis stabilitet på landbrugsmarkederne.

⁽¹⁾ EUT C 84 af 17.3.2011, s. 49.

2.3 Reformerne af den fælles landbrugspolitik, som blev indledt i 1992, har gjort det muligt at reducere interventionslagrene betydeligt. Fra i en periode at have haft strukturel karakter, har de gradvis udviklet sig til at være mere konjunkturbestemte. De seneste år har lagerbeholdningen ikke alene kunne tilfredsstille efterspørgslen efter fødevarerhjælp.

2.4 Allerede i 1995 gjorde en tilpasning af programmet det muligt at supplere manglen på produkter fra interventionslagrene med produkter opkøbt på markedet.

2.5 Udvidelsen af EU fik Kommissionen til i 2009 at tilpasse programmet og at øge dets budget.

2.6 I lyset af udviklingen gjorde Kommissionen sig i 2008 en række overvejelser over EU's fødevarerhjælpeprogram for de dårligst stillede. Dette mandede ud i et forslag til Rådets forordning med henblik på at gøre fødevarerhjælpeprogrammet for de dårligst stillede permanent.

2.7 Dette forslag indeholdt en række ændringer til de eksisterende regler for så vidt angik forsyningskilder, en udvidelse af varesortimentet, treårig uddelingsplan, fastsættelse af prioriteter i medlemsstaterne, gradvis indførelse af medfinansiering, opjustering af det disponible budget. I Rådet blev dette forslag stoppet af et blokerende mindretal.

2.8 Den 17. september 2010 vedtog Kommissionen et ændret forslag, som delvis tog hensyn til Europa-Parlamentets udtalelse om det oprindelige forslag (udtalelse af 26. marts 2009). Det indeholdt bl.a. en forhøjelse af medfinansieringssatsen, et loft på 500 mio. EUR for EU's årlige bidrag og en mulighed for medlemsstaterne for at give forrang til fødevarer med oprindelse i EU.

2.9 På mødet i Rådet (landbrug og fiskeri) den 27. september 2010 endte drøftelserne med, at det blokerende mindretal blev opretholdt.

2.10 EØSU fremsatte en udtalelse om dette ændrede forslag den 20. januar 2011 ⁽²⁾.

2.11 Den 13. april 2011 afsagde EU-domstolen dom (sag T-576/08) vedrørende et søgsmål anlagt af Tyskland mod planen fra 2009 for uddeling af fødevarer fra interventionslagrene til de socialt dårligst stillede personer i Unionen. Annulleringen vedrører alle opkøb på markedet, mens fødevarer fra interventionslagrene ikke berøres.

2.12 Følgelig har Kommissionen fastlagt et stærkt reduceret budget for 2012, som udelukkende er baseret på de eksisterende interventionslagre.

2.13 På mødet i Rådet (landbrug og fiskeri) den 20. september 2011 var der ikke et tilstrækkeligt flertal for forslaget af 17. oktober 2010.

2.14 Den 20. oktober 2011 blevet et nyt ændret forslag af 3. oktober 2011 fremlagt for Rådet (landbrug og fiskeri), men stadig med et blokerende mindretal imod sig på trods af de tilføjelser, der var gjort til det oprindelige forslag. Det er dette nye forslag, som EØSU hurtigst muligt skal udtale sig om.

3. Kommissionens forslag

3.1 I mere end 20 år er fødevarerhjælpen til de socialt dårligst stillede kommet fra interventionslagrene. Disse lagre var i starten ganske omfattende, men de gentagne reformer af den fælles landbrugspolitik har reduceret dem betydeligt. Fra at have været af strukturel karakter er de blevet konjunkturbestemte.

3.2 Det primære mål for den oprindelige fælles landbrugspolitik, som var øget produktivitet, er gradvis trådt i baggrunden til fordel for tanken om et bæredygtigt landbrug, herunder større ligevægt mellem udbud og efterspørgsel. Denne nye kurs gør det nødvendigt at tilpasse de juridiske rammer for EU's fødevarerhjælpeprogram.

3.3 Flere udvidelser af EU, stigningen i fødevarerpriserne og senest den økonomiske krise har ført til, at behovet er steget væsentligt. Antallet af socialt dårligt stillede personer i Unionen er faktisk konstant stigende. I 2008 var der således over 13 millioner personer, som modtog hjælp fra denne ordning. I 2010 var antallet mere end 18 millioner personer i de 20 medlemsstater, hvor fødevarerhjælpeprogrammet var aktivt.

3.4 Som følge af denne udvikling må man, hvis det nuværende fødevarerhjælpeprogram fortsat skal være baseret på udledning af produkter fra EU's interventionslagre, regne med midlertidigt at måtte tillade opkøb på markedet med henblik på at udfylde de konstaterede huller i lagrene.

3.5 I april 2011 annullerede EU-domstolen bestemmelserne i uddelingsplanen fra 2009, som havde tilladt opkøb på markedet, fordi interventionslagrene på daværende tidspunkt var skrumpet ind.

3.6 Som følge af denne dom har Kommissionen i gennemførelsesforordningen sørget for, at EU's fødevarerhjælpeprogram i 2012 udelukkende henter sine forsyninger fra interventionslagrene. Helt konkret råder planen for 2012 med et beløb på 113 millioner EUR over, hvad der svarer til en fjerdedel af budgettet for de foregående års planer.

⁽²⁾ EUT C 84 af 17.3.2011, s. 49.

3.7 I det forslag, vi er blevet anmodet om at udtale os om, tager Kommissionen hensyn til Europa-Parlamentets beslutning af 7. juli 2011, hvori Parlamentet opfordrer Kommissionen og Rådet til at finde frem til en overgangsløsning for de resterende år af den nuværende flerårige finansielle ramme for at undgå et drastisk fald i fødevarerhjælpen og for at sikre, at personer, der er afhængige af fødevarerhjælp, ikke rammes af fødevarerfattigdom.

3.8 Dette nye forslag fra Kommissionen hviler på et dobbelt retsgrundlag og henviser ikke kun til traktatens artikler om den fælles landbrugspolitik, men også til artiklerne om økonomisk og social samhørighed.

3.9 Forslaget medtager forskellige elementer, der også findes i forslaget fra 2010, f.eks. at medlemsstaterne har lov til at give forrang til produkter med EU-oprindelse, og at medlemsstaterne kan beslutte at godtgøre visse administrative omkostninger, transportomkostninger og lageromkostninger, der i øjeblikket afholdes af de udpegede organisationer. Det hele skal naturligvis ske, i det omfang der er ressourcer til rådighed.

3.10 Den medfinansiering, der blev indført i det oprindelige forslag fra 2008, og som blev fastholdt i forslaget fra 2010, går man væk fra i dette nye forslag. I det nye ændrede forslag foreslås det således, at ordningen fortsat skal finansieres fuldt ud af EU-budgettet. Det årlige loft for EU's finansielle bidrag på 500 mio. EUR opretholdes.

4. Generelle bemærkninger

4.1 Som EØSU mindede om i sin tidligere udtalelse, er »ordningen for uddeling af fødevarer til de socialt dårligst stillede personer i Unionen (...) i kraft i 20 medlemslande. (...) Uddelingen af fødevarer [sker] i samarbejde med og med bistand fra ngo'er«.

4.2 Ngo'erne fungerer ved hjælp af et stort antal frivillige. Disse vil have svært ved at forstå, at deres humanitære indsats risikerer at blive skåret ned til 25 % sammenlignet med niveauet fra de foregående år, hvis der ikke hurtigt indgås en aftale på EU-niveau. Og dog har behovet for en indsats i marken aldrig været større end nu.

4.3 De gentagne reformer af den fælles landbrugspolitik siden 1992 har gjort, at interventionslagrene gradvis er kommet til atter at spille en konjunkturbestemt rolle. I fremtiden kan disse reformer sammen med markedsperspektiverne forventes at resultere i begrænsede, eller endog i visse perioder tomme lagre, alt afhængig af produkterne.

4.4 På den baggrund finder EØSU det afgørende, at der for at bøde på de utilstrækkelige lagre hurtigst muligt fremsættes et forslag, som giver medlemsstaterne mulighed for at foretage opkøb på markedet som supplement til interventionslagrene.

Denne mulighed er i vores øjne så meget desto vigtigere, fordi antallet af personer, der er afhængige af EU's fødevarerhjælp, er for opadgående.

4.5 For at undgå en drastisk nedskæring af EU's fødevarerhjælpeprogram fra nu og frem til 2014, hvor der vil blive foretaget nye dispositioner i forbindelse med den flerårige finansielle ramme 2014-2020, haster det efter EØSU's opfattelse med at virkeliggøre opfordringen i afsnit 4.4.

4.6 EØSU, som repræsenterer det europæiske civilsamfund i al dets mangfoldighed, kan ikke forstå, at EU reducerer sin støtte til de socialt dårligst stillede, og slet ikke nu, hvor der er økonomisk og finansiell krise. Vi minder om, at antallet af modtagere af EU's fødevarerhjælp før var på 13 millioner personer i 18 medlemsstater, og at dette tal i 2010 var steget til over 18 millioner personer.

4.7 I den forbindelse glæder EØSU sig over, at det polske formandskab, på trods af fiaskoen i Rådet (landbrug og fiskeri) den 20. oktober 2011 på dette punkt, ønsker at fortsætte indsatsen for at finde en løsning, så man kan undgå at reducere de midler, der tildeles EU's fødevarerhjælpeprogram i 2012, med 75 %, og samtidig risikere, at der ikke er nogen plan for de socialt dårligst stillede i 2013, da interventionslagrene på dette tidspunkt måske vil være utilstrækkelige.

4.8 EØSU støtter varmt, at nærværende forslag, som vi skal minde om kun vil finde anvendelse i 2012 og 2013, nu hviler på et dobbelt retsgrundlag, idet det påpeges, at programmet ikke kun skal sigte mod at opfylde målene i den fælles landbrugspolitik, f.eks. garantere borgernes fødevarerikkerhed, men tillige styrke den sociale samhørighed i Unionen.

4.9 Disse mål er en integreret del af Europa 2020-strategien. Med hensyn til den sociale samhørighed minder EØSU om det kapitel i denne strategi, som er tilegnet fattigdomsbekæmpelse. Retten til en tilstrækkelig og velafbalanceret kost er grundlaget for ethvert program til bekæmpelse af social udstødelse.

4.10 EØSU glæder sig over, at det stadig indgår i Kommissionens forslag, at medlemsstaterne skal have lov til at godtgøre visse administrative omkostninger, transportomkostninger og lageromkostninger, som afholdes af de udpegede organisationer. Udvalget skal dog henlede opmærksomheden på, at midlerne til denne godtgørelse vil gå fra den finansieringsramme, der er til rådighed for gennemførelsen af planen.

4.11 Ligesom Europa-Parlamentet bifalder EØSU, at medlemsstaterne i deres udbudsprocedurer kan give forrang til produkter med oprindelse i Unionen. Denne støtteordning, som har både et socialt og et økonomisk mål, bidrager for det første til at stabilisere det indre marked og for det andet ville det være upassende, hvis de fødevarer, som var beregnet til at indgå i fødevarerhjælpeprogrammet, ikke modsvarede de høje standarder, som de europæiske producenter skal leve op til.

4.12 Med hensyn til medfinansiering noterer EØSU sig med tilfredshed, at EU's fødevarehjælpeordning i modsætning til, hvad der fremgik af det tidligere forslag, fortsat skal finansieres fuldt ud af EU-budgettet. Dette imødekommer en af de henstillinger, som blev fremsat i EØSU's tidligere udtalelse. Dette forhold er så meget desto mere betydningsfuldt, fordi den nuværende økonomiske og finansielle krise kunne bevirke, at visse økonomisk svage medlemsstater ville se sig ude af stand til at medfinansiere programmet, hvis de satser, der var blevet foreslået i det tidligere forslag, var blevet opretholdt.

Bruxelles, den 8. december 2011

Staffan NILSSON
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
